

Sygn. akt I NSW 4252/20

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Adam Redzik

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego A.C.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 27 lipca 2020 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Dnia 21 lipca 2020 r. do Sądu Najwyższego wpłynął protest wyborczy A. C.,
wysłany pocztą 16 lipca 2020 r.

A.C. (dalej: wnosząca protest) wniosła protest wyborczy przeciwko ważności
wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej opierając go na szeregu zarzutów
obejmujących naruszenie Kodeksu wyborczego i podejrzeń popełnienia
przestępstwa przeciwko wyborom. Wnosząca protest wskazała, że wnosi protest
jako wyborca, którego nazwisko w dniu głosowania było umieszczone w spisie
wyborców w obwodzie nr (...), VI Liceum Ogólnokształcące im. [...], ul. W.. W
proteście wyborczym zarzuciła naruszenie przepisów:

I. Ustawy dotyczących głosowania, a mianowicie art 2 ust. 3 poprzez: nieprzeprowadzenie głosowania korespondencyjnego w Chile, Peru, Wenezueli oraz innych państwach, pomimo istnienia warunków organizacyjnych, technicznych oraz prawnych do przeprowadzenia takiego głosowania, a przez to pozbawienie obywateli polskich przebywających w tych państwach możliwości wzięcia udziału w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co miało wpływ na wynik wyborów.

II. Kodeksu wyborczego: art. 287 w kwestii powszechności wyborów oraz art. 28 poprzez uniemożliwienie dopisania się do innego spisu wyborców na II turę wyborów (ponowne głosowanie) osobom, które dopisały się do spisu w I turze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.

Zasady te określono w art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 684, dalej: k.wyb.) oraz – w odniesieniu do wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – w przepisach szczególnych art. 321-323 k.wyb.

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Na mocy art. 82 § 4 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 321 k.wyb.

Z całokształtu przepisów k.wyb. wynika, że protest wyborczy jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze. Przedmiotem mogą być tylko naruszenia, które protestujący jest w stanie udowodnić, tj. mające miejsce w konkretnej sytuacji, doświadczonej przez protestującego. A zatem protest wyborczy nie może mieć charakteru abstrakcyjnego czyli stawiać ogólnych zarzutów co do potencjalnych naruszeń prawa wyborczego, które nie mają żadnego związku z osobą wnoszącą ten protest (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19).

Prawo wyborcze jest prawem publicznym, nie ma w tym przypadku miejsca na odstępstwo od reguł, nawet jeśli wydają się one samemu wyborcy zbyt skomplikowane albo nielogiczne. Niemniej jednak odnosząc się do zarzutu II, wskazać trzeba, że problem podniesiony przez wnoszącą protest był już wcześniej poruszany w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przepisy obowiązującego prawa wyborczego nie przewidują możliwości ponownego dopisania się do spisu wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla miejsca stałego zamieszkania w związku z ponownym głosowaniem, po wcześniejszym skreśleniu ze spisu wyborców bez stosownego zaświadczenia z pierwszego głosowania. Jest to niefortunna regulacja ustawowa, jednak zmiana zasad głosowania poza miejscem stałego zamieszkania w wyborach Prezydenta RP wymagałaby nowelizacji Kodeksu wyborczego. Powinno być tak, że w wyborach tych, w których może się zdarzyć ponowne głosowanie (tzw. druga tura wyborów), sporządzanie spisu wyborców na potrzeby pierwszego głosowania i drugiego głosowania powinno być niezależne (autonomiczne), a wyborca powinien móc pobrać zaświadczenie o prawie do głosowania poza miejscem stałego zamieszkania albo tylko na pierwsze głosowanie, albo na obydwa głosowania (pierwsze i ponowne), albo tylko

na ponowne głosowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III SW 37/15).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego oraz w zw. z art. 321 § 3 i art. 82 § 1 k.wyb., należało pozostawić protest bez dalszego biegu, o czym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.